

УДК 070(091)(477)

ВИТРУЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО В ЖУРНАЛІСТИЦІ ТРИВАЄ

Микола ТИМОШИК

д-р філол. н., проф.

Київський національний
університет культури і мистецтввул. Є. Коновальця, 36
01133, Київ, Україна

e-mail: nkin@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-7011-3022

© Тимошик М., 2018

Гірко-світле відчуття зі столітнього ювілею колишнього декана-націоналіста факультету журналістики Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка Матвія Шестопала. Відзначали скромно в Будинку письменників столиці України. Тут зустрілася жменька колишніх студентів-журналістів Шестопалівського «призову» та й така ж — його послідовників.

Ювілей без телекамер, урочистих промов, високопосадових можновладців. Як і зазвичай, коли йдеться про тих, хто це за життя заслужив оте істинно народне, високе — совість нації і хто завжди був в опозиції до влади.

Слухав виступи старших колег-побратимів, готувався до свого, й перед очима враз постала ось ця моторошна хроніка цілеспрямованого й наполегливого вихолощення національного стрижня з нашої журналістики. Тієї, яку нинішні її керманічі, не захотівши витягнути з трясовини меншовартості, заповзято запищують нині в таке ж болото космополітичної «комунікативно-каналізаційної» епохи.

EXTERMINATION OF THE NATIONAL COLOURING IN JOURNALISM IS CONTINUING

Mykola Tymoshyk

Doctor of Philology, Professor

Kyiv National University of Culture and Arts

36 Ye. Konovalets Str., 01133, Kyiv, Ukraine

e-mail: nkin@ukr.net

ORCID ID 0000-0002-7011-3022

The centenary jubilee of Matvii Shestopal, the ex-dean-nationalist of Journalism faculty of Taras Shevchenko Kyiv State University left bitter-bright feeling. A humble jubilee was celebrated in Writers' House in the capital of Ukraine. Here a handful of M. Shestopal's journalism students and a handful of his followers met.

The jubilee was held without TV-cameras, addresses, high ranking persons (big shots). It was as usually, when it goes about those who deserved that truly people's high title — conscience of nation, and who always was in the opposition to supreme power.

I listened to elder colleagues-blood brothers, prepared for my own speech and suddenly before my eyes I saw this frightful chronicle of goal-seeking and insistent castration of the national heart from our journalism. That one, which our authorities who didn't want to draw it out from the quagmire of inferiority, now persistently cram it into the same swamp of cosmo-political "communicative-cloaca" epoch.

У цій хроніці, що нижче, проглядається якась «невидима рука». Досить сильна й небезпечна.

Аргументи?

Середина 60-х років ХХ ст.

67 студентів журфаку підписують у «вищі інстанції» листа з погрозою залишити факультет, якщо не буде відновлена справедливість. У їхньому розумінні — повернення на факультет їхнього улюбленого викладача Матвія Шестоपालа, звинуваченого в «українському буржуазному націоналізмі», та звільнення тих викладачів, хто не тямив нічого в реальній журналістиці. Влада жорстоко розправилася із «заколотниками». А їхньому кумиру Шестоपालу заборонено було займатися й журналістикою, й викладанням.

Середина 70-х років (пора мого навчання на журфаці).

Про долю Шестоपालа — пошепки й довірчо — одиниці. Влада «добивала» останніх послідовників непокороженого декана з числа викладачів-патріотів — Вролодимира Клинченка, Юхима Лазебника, Романа Іванченка. На факультеті за головних викладачів стали ті, проти яких сміливо виступали шістдесятники, — колишній помічник Кагановича В. Рубан; організатор цькування Сосюри за вірш «Любіть Україну» В. Прожогін (запам'ятав його фразу «Єтому калхознаму украинському языку не будет места прі каммунізме») та профнеприданий Оноре де Артинов, який від 1 по 5 курс читав предмет «Советская стенгазета — основа журналістики».

80-ті роки.

Ганебна провокативна акція КДБ з голосним вигнанням із журфаку ще одного проукраїнськи налаштованого, молодого й перспективного викладача Віктора Полковенка.

90-ті роки.

З переведенням із жовтого корпусу в колишній палац вищої компартшколи по вулиці Мельникова (нині — Ю. Ілленка) на факультеті було остаточно витравлено дух непокороженості, свободи й творчості в їхніх національних проявах.

Початок 2000-х.

Після смерті декана, професіонального журналіста А. Москаленка, справа навчання журналістики та її науковий розвиток на багато літ переходить до рук осіб, які не мали ні диплома журналіста, ні практичного досвіду роботи в ЗМІ. Більше того, такі, на жаль, не оперували

ні бодай початковими знаннями самої журналістики, ні її історії, ні колишньої величі й драми самого факультету.

2010-ті роки.

В Інституті журналістики — низка новацій:

- з різних причин тут уже не викладають ті журналісти-професіонали, які міцно тримали нитку спадкоємності Шестопалівських традицій, народжених у Жовтому корпусі, — Віктор Миронченко, Олександр Мукомела, Володимир Іваненко, Анатолій Погрібний, Володимир Шкляр, Галина Дацюк. Зігнорували легендою української журналістики Степаном Колесником. Змушений був залишити рідний факультет і автор цих рядків.

- на спільних коридорах державного Інституту журналістики створюється приватний Інститут масових комунікацій. Цими закладами керує одна особа;

- із розкриттям «приватної афери» керівництво державного ІЖ робить спробу перейменувати Інститут журналістики в Інститут масової комунікації; втім у Вченій раді на той час ще не перевелися ті, хто відважився відстояти українську традицію;

- на подання керівництва ІЖ приймається урядове рішення, за яким журналістика як наука переводиться з напрямку «Філологія» в новопридуманий — «Соціальні комунікації»; створюється головний напрямок наукових досліджень (з окремою спецрадою із захисту кандидатських і докторських дисертацій) — «Теорія соціальних комунікацій». Захищено десятки дисертацій, які до справжньої журналістики не мають ні найменшого стосунку;

- замість традиційних наукових збірників «Журналістика» в низці навчальних закладів, де все ще прописана журналістика як спеціальність, засновуються наукові видання із новим брендом — «Соціальні комунікації». Низка кафедр із традиційною назвою «Журналістика» замінюється також на цю неокочирну, далеку від справжньої сутності журналістики «соціо-комунікативну» назву.

Вихолощення сутності журналістики (зосібно її національного, патріотичного компоненту) з навчальних програм, лекцій, посібників і монографій, що за умов нової російсько-української війни допускати є й аморально, й злочинно, стає явним.

2017-й відзначився новим наступом агресивних невігласів на традиційну національну журналістику. І наступ цей став більш цинічним.

- у Києві реєструється — ні більше ні менше — «Національна академія комунікаєстики» — поки що в статусі громадської організації;

- з ініціативи керманичів журналістської освіти й науки в Україні, під прикриттям цієї ефемерної академії та двох київських кафедр журналістики в Києві (університети Шевченка і Грінченка) відбу-

вається «круглий стіл» з назвою «Впровадження в Україні освітньої галузі «Комунікативістика»;

- вислід такого «столу», керований, безумовно, головними «комунікаторами» України, — підготовлений для передачі на підпис В. Гройсману проект постанови Кабінету Міністрів України, за якою галузь знань «Журналістика» перестає існувати. Так звані вчені-новатори, більшість із яких ні дня не працювали в реальній редакції газети, журналу, радіо чи телебачення, пропонують позицію 06 «Журналістика» переінакшити так: «06 Комунікативістика», 061 «Комунікації і журналістика».

Чи не нагадує Вам, шановний читачу, перше грубе погвалтування нашої «Журналістики» «Соціальними комунікаціями» й «Теоріями соціальних комунікацій»?

Фактично я виклав тези свого виступу на тій печальній тризні-ювілеї Матвія Михайловича Шестопада, якого сучасники називали Апостолом Правди й Добра.

То чи ж можна перед світлою пам'яттю цього Великого Українця допустити, щоб високопосадові невігласи від журналістики й далі так нахабно нищили те, на що поклали свої ще молоді життя справжні навчителі й справжні журналісти. Це ті, які незмінно сповідували в помислах і діях три визначальні «П», — Порядність, Професіоналізм, Патріотизм. І це те, чого так бракує в текстах і вчинках багатьох зна-них і менш відомих нині «акул пера».

Куди ж іде наша українська журналістика і хто керує нею «невидимою рукою»?